

РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция и академичната ангажираност на доц. Росица Стефанова Църова, доктор за участието ѝ в конкурс за академичната длъжност „професор“ на НСА „В.Левски“ по професионално направление 7.6. Спорт, специалност Баскетбол за нуждите на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“

Рецензент: проф. Даниела Дашева, дн

В конкурса за професор на НСА „В.Левски“ по професионално направление 7.6. Спорт, специалност Баскетбол за нуждите на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ участва само един кандидат – доц. Росица Църова, доктор.

Доцент Росица Църова, доктор е родена на 23.09.1948 г. в гр. Габрово. През 1970 завършва ВИФ „Георги Димитров“ и последователно работи като учител и преподавател в техникума по физическо възпитание в гр. Правец.

През 1976 година с конкурс е назначена за асистент по баскетбол във ВИФ „Г. Димитров „ (сега НСА „Васил Левски“) и последователно заема длъжностите старши асистент, главен асистент а през 1989 година е избрана за доцент.

Защитава докторска дисертация на тема „Възрастови особености в развитието на игровата ефективност и специфичната работоспособност при подрастващи баскетболисти“ (1981г.).

От 1993 г. до 1995 г. работи като преподавател по физическо възпитание във Висшия институт по физическо възпитание в гр. Казабланка, Мароко.

Доцент Росица Църова води лекции и упражнения във всички факултети и форми на обучение. Тя е била многократно ръководител на курсове за тренъори по линия на ЦСДК в НСА и в други висши училища по линията на международни образователни програми (ЦЕПУС, АФА и Еразъм).

Ръководител и експерт в 11 образователни научни проекти и програми.

Член е на Академичния съвет на НСА „Васил Левски“. Ръководител и заместник ръководител на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“.

Експерт в комисията по акредитация на ВУЗ към МОН. Член на Експертния съвет по научна и проектна дейност към НСА „В.Левски“.

Член на комисията за високо спортно майсторство към ММС на Р. България, член на комисията за категоризацията на спортовете към ММС на Р. България и на комисията за разработване на програма за развитието на спорта за периода 2013-2016 г.

Член на научни колективи, разработили и внедрили в практиката 8 системи за контрол, оценка и оптимизиране на подготовката на подрастващи и висококвалифицирани баскетболисти от държавно ниво и световен елит (включително в спортните училища).

Ръководител на двама успешно защитили докторанти. В момента работи с още трима (предстои защита на единия).

Тренъор на националния отбор на България за хора със специални нужди.

Участник в множество научни конгреси и конференции.

Доцент Росица Църова, доктор владее английски, руски и френски езици. Тя има качества на ръководител и добре работи в

екип. Владее отлично методите на математическата статистика за обработка на данни от научни изследвания. Притежава добри лекторски умения.

Доцент Росица Църова, доктор е представила за участие в конкурса голяма по обем и значима по качество научна продукция със следните параметри:

1. Монографии, учебници, учебни помагала (ръководства и учебно-методически разработки – 4 броя;
2. Научни разработки с приложен характер, внедрени в практиката – 5 броя;
3. Публикации в международни списания (в съавторство) – 15 броя;
4. Публикации (самостоятелно) – 16 броя.
5. Публикации у нас (в съавторство) – 37 броя.

Общо за рецензиране са представени 71 научни публикации.

Още в началото на своята рецензия искам да подчертая, че по количествени показатели научно-творческата продукция на доц. Росица Църова, доктор отговаря на изискванията на НСА „В. Левски” за „професор“, даже ги надхвърля.

По качествени показатели представените публикации също така притежават редица научни достойнства и приноси, които ще разгледам в обобщен вид.

Преди всичко, в началото бих желала да подчертая научните постижения и приноси в монографичния труд - „Проблеми на контрола в баскетбола“, издаден през 2013 г. в обем от 168 страници структуриран в осем основни раздела. Този труд се явява своеобразен завършек на многогодишните търсения на авторката в областта на контрола на учебно-тренировъчния процес в спорта и в частност, в

баскетбола. Описани са методи и средства за генериране на информация за състоянието на основните фактори на спортното постижение в баскетбола. На тази база е разработен механизъм за оценяване на резултатите и са разработени критерии за оптимизиране на спортната подготовка в баскетбола. В приложение (15 на брой) са представени отделни инструменти за изследване на различни параметри на основните факторите на спортното постижение в баскетбола. Неоспорим факт е, че контролът в спортната тренировка като перманентен процес е съществена част от управлението и формирането на спортната форма на баскетболистите.

Интерес представлява и монографичния труд посветен на проблемите на баскетбола за хора с увреждания, а именно – „Баскетбол на инвалидни колички” издаден също през 2013 година. На 124 стр. са представени исторически бележки за възникването и развитието на баскетбола на колички; особености на обучението в зависимост от спецификата на увреждането; фактори и методи за социализация и интеграция на атлетите в инвалидни колички; функционална класификация на баскетболистите на инвалидни колички и изисквания към количките; особености на правилата и не на последно място – проблемите на контрола. Това е първи по рода си труд в България посветен на тези проблеми и оценявам високо неговия практико-приложен и разбира се в известен смисъл теоретичен принос към социалното включване на хората с увреждания.

В по-обобщен вид ще представя приносите на останалите, не малко на брой научни публикации в следните няколко направления:

1. С приносен характер са трудове №№ 10, 18, 19, 21, 26, 32, 39, 40, 47, 49, 55 и 66, посветени на подготовката на подрастващите баскетболисти (момчета и момичета). Основните приложни приноси моменти се изразяват в следното:
 - Разкриване на особеностите във физическата и технико-тактическата подготовка на най-добрите млади баскетболисти;
 - Установяване на факторната структура на физическото развитие и специфичната работоспособност на състезателите (№№ 4, 19, 20, 21).
 - Разработване на е нормативна база за оценка на подготвеността на млади български баскетболисти за извършване на системен контрол във възрастов аспект. Разработени са 5 системи, които определям като съществен принос с реално практико-приложно значение.
 - Разкриване на възрастовата динамика на физическото развитие на специфичната работоспособност на подрастващи баскетболисти (№ 5, 6 и 7).
2. Друга голяма група трудове е посветена на подготовката на елитни отбори – мъже и жени (трудове №№ 12, 14, 28, 41, 42, 50 и 54). Проучени са методологичните основи за оптимизиране на игровата ефективност на отборните технико-тактически действия в състезателни условия. Разкрита е факторната структура на състезателната ефективност като показател за проследяване на тенденциите в развитието на съвременния баскетбол.

- Определен брой научни публикации и изследвания са посветени на състезателните аспекти на баскетбола с инвалидни колички (трудове №№ 25 и 48). Тук като принос може да се посочи осъществената специфична характеристика на баскетбола като адаптиран спорт;
3. Представени са изследвания на студенти от специализираните висши училища, в които са разкрити възможности за адаптация на сърдечно-съдовата система към физически натоварвания със средствата на баскетбола, плуването и туризма (труд №33).
 4. Разкрити са особеностите на познавателните процеси и вниманието при подрастващи баскетболисти (№31, 36 и 46) като основа за разработване на психологически модели на млади елитни баскетболисти.
 5. В оригинален вид са разработени проблемите на научно-изследователската работа, в следните направления (№1):
 - Изведени основни форми на представяне на резултатите от научни изследвания в баскетбола.
 - Посочени и обосновани са основни методи за обработка на научните резултати с различните методи на математическата статистика с примери от баскетбола.
 - Посочени са форми на представяне на резултати от научни изследвания и са посочени етапите на научното изследване.

В трудовете на доц. Росица Църова, доктор има и други по-конкретни или частични приноси, които приемам, но смятам, че

посочените по-горе са онези репрезентативни за научните търсения на кандидатката за професор.

Освен това, като позитивен факт трябва да посоча, че авторката има редица участия в национални и международни конференции и конгреси, и в тази връзка има и достатъчен брой цитирания. Това е показател, че научната продукция на доц. Росица Църова, доктор има широка обществена популярност.

Като имам предвид цялостния облик на кандидатската, посочените положителни оценки и научни приноси, считам, че членовете на научното жури имат достатъчно основание да присъдят на доц. Росица Църова, доктор академичната длъжност „Професор“ на НСА „Васил Левски“ по професионално направление 7.6. Спорт, специалност Баскетбол за нуждите на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ при НСА „Васил Левски“.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/проф. Даниела ДАШЕВА, дн/